

Social och äldrenämnden

Vårdhund inom vård och omsorg

Motion den 3 februari 2014 av Lena Rönnerstam och Kaj Nyman (S).

Förslag till beslut

Social och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

Kommunfullmäktige noterar att det redan finns vårdhundsteam på några boenden i kommunen. Inget hindrar att det införs på flera boenden så länge som ansvariga tar hänsyn till olika behov hos personer som uppehåller sig i lokalerna. Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Tillsammans med sin förare bildar vårdhunden ett vårdhundsteam vars syfte är att assistera vårdpersonalen i arbetet med barn, vuxna och äldre. Vårdhundens uppgift är att träna, motivera och sprida glädje och entusiasm bland personer med någon form av funktionsnedsättning.

Genomförda studier visar på olika effekter. En kartläggning visar att det vetenskapliga stödet är otillräckligt. En annan preliminär sammanfattning ger stöd för att besök med utbildad vårdhund på äldreboenden minskar stress och ökar välmående hos äldre.

Vid beslut om att använda vårdhund i särskilt boende måste fördelarna vägas mot de nackdelar som kan uppstå på grund av överkänslighet och rädsla hos såväl boende som närstående och personal. Ett beslut att använda hund i vården förutsätter en god planering med information om hur vårdhundsekipaget arbetar för samtliga involverade, tydliga ansvarsförhållanden och utarbetade rutiner.

Redan i dag förekommer besök/vistelse av hund i några av de särskilda boendena i Nacka kommun. De benämns lite olika, vårdhund, besökshund och rehabhund. Gemensamt är att hunden vistas på boendet tillsammans med hundförare som kan vara en personal på boendet eller hundförare kommande utifrån.

Förslagen i motionen

Nacka kommun utreder möjligheten att låta utbildade vårdhundsteam arbeta inom vård- och omsorgsboende samt med äldre/demenssjuka personer med hänsynstagande till de behov som allergiska personer - vårdtagare, anhöriga och personal – kan ha.

Enhetens utredning och bedömning

Enligt svenska standardiseringsinstitutet, SIS är en vårdhund en hund som noggrant testats och utbildats tillsammans med sin förare för att arbeta inom vården. Hundens insatser samordnas med legitimerad vårdpersonal som sjukgymnaster, arbetsterapeuter, sjuksköterskor och läkare. Vårdhunden är inte bara ett trevligt sällskap och en mjuk päls att klappa, den har också till uppgift att träna, motivera och sprida glädje och entusiasmen bland personer med någon form av funktionsnedsättning. Tillsammans med sin förare bildar vårdhunden ett vårdhundsteam vars syfte är att assistera vårdpersonalen i arbetet med barn, vuxna och äldre. Hundens medverkan utformas så att sociala, emotionella, fysiska och kognitiva förmågor utvecklas och stärks.

Det finns idag en handfull utbildningsalternativ. Vårdhundskolan i Skåne är de enda som använder sig av certifiering inom ramen för det svenska standardiseringsinstitutet. Utbildningen sker i två steg och bedrivs till viss del på distans. Vårdhunden testas för lämplighet, tränas under ett år samt godkänns i test för certifiering. Hunden arbetar alltid tillsammans med sin förare som också genomgår ett års utbildning. Föraren måste ha vårdutbildning.

Redan i dag förekommer besök/vistelse av hund i äldreboendena på Kungshamn, Danvikshem, Gammeludden, Sarvträsk och Båthöjden. De benämns lite olika; vårdhund, besökshund och rehabhund. Gemensamt är att hunden vistas på boendet någon dag i veckan till någon dag i månaden tillsammans med hundförare. Hundföraren kan vara en personal på boendet eller hundförare kommande utifrån. Verksamhetsansvariga har inte alla kunskap om hur dessa hundekipage är utbildade. De flesta boendena har utarbetade rutiner för hund/djur i vården.

I januari 2014 publicerade Socialstyrelsen en översikt om effekter och vetenskapligt stöd för Vårdhund för äldre i särskilt boende¹. Översikten som bygger på fyra studier visar att det vetenskapliga stödet för effekter av besök av en vårdhund genomgående var otillräckligt. Det saknas kunskap om effekter på längre sikt, vad som är den bästa dosen, hur ofta hundekipaget ska komma, hur länge de ska stanna och hur långvarigt programmet ska vara. För enskilda personer kan det dock ha betydelse och göra skillnad att träffa en vårdhund. Resultaten visar att det kan finnas positiva effekter med vårdhund avseende psykisk ohälsa, positiva känslor och ensamhet, även om resultaten på gruppnivå inte når tillräcklig statistisk styrka. Det behövs fler välgjorda studier för att kunna belägga effekterna.

---

¹ Vårdhund för äldre i särskilt boende. En systematisk översikt om effekter och vetenskapligt stöd.

Under 2012 fick VINNOVA² ett regeringsuppdrag ”Social innovation i vården och omsorgen om de mest sjuka äldre” (2011-01997.5). Regeringen uppdrog åt VINNOVA att i samarbete med universitet och högskolor och i samråd med andra relevanta aktörer vidareutveckla goda exempel kring sociala innovationer. Mer specifikt innebar uppdraget att genomföra ett fördjupat utvecklingsarbete kring sociala innovationer inom boende, lättare servicetjänster, trygghetsskapande insatser och social samvaro. En preliminär sammanfattning Trygghetsskapande åtgärder med djur i äldreomsorgen är publicerad³. Den beskriver vårdhundars effekt på äldres hälsa och visar att upprepade besök med utbildad vårdhund på äldreboenden minskar stress och ökar välmående hos de äldre. Detta är visat med objektiva registreringar av fysiologiska parametrar så som hjärtfrekvens och hudtemperatur. Resultaten stödjer antagandet om att besök av att hundar på äldreboende skulle kunna används i terapeutiskt syfte och i viss mån utgöra ett alternativ till farmakologisk behandling.

Vid beslut om att använda vårdhund i vård och omsorgsboenden måste fördelarna vägas mot de nackdelar som kan uppstå på grund av överkänslighet och rädsla hos såväl boende som närstående och personal. I Sverige har idag mer än 1,5 miljon personer en pågående allergisk sjukdom. Ett beslut förutsätter en god planering med information om hur vårdhundsekipaget arbetar för samtliga involverade. Det mest optimala är att man anvisar ett särskilt rum där boende kan umgås och träffa vårdhunden i olika träningsituationer. Tydliga rutiner måste utarbetas innehållande bland annat information till boende vid inflyttning och nyanställning av personal. Tydliggjord ansvarsfördelning mellan boendet och vårdhundsekipaget. Vilka lokaler hunden får vistas i, när vårdhund inte får vistas i boendet, friskintyg från veterinär, försäkringar.

Det pågår ett arbete mellan Socialstyrelsen, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Smittskyddsinstitutet och Arbetsmiljöverket att ta fram en vägledning om gällande författningar och regler Hundar i Vård och omsorg. Vägledningen beräknas vara klar för publicering i månadsskiftet maj/ juni 2014.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Kursavgifterna för utbildning av vårdhundsekipage varierar mellan cirka 15 000 kronor till mellan 60 000 och 70 000 kronor som är kostnaden för utbildningen på Vårdhundskolan i Skåne.

Utbildade vårdhundsekipage finns att hyra in till en kostnad av ca 1 500 kronor/halvdag.

---

² Verket för innovationssystem

³ Trygghetsskapande åtgärder med djur i äldreomsorgen. Preliminär sammanfattning Kerstin Uvnäs-Moberg, Anne Nilsson, Linda Handlin, Lena Lidfors - SLU Skara

Bilaga

1. Motion (S), 2013-12-16

Marie Ivarsson
Enhetschef
Sociala kvalitetsenheten

Agneta Kling
Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Sociala kvalitetsenheten